

INFORMATION FÖR PATIENTER MED SPRIDD PROSTATACANCER

Allmänt

När prostatacancer återkommer eller sprider sig rör det sig om en kronisk sjukdom vars framskridande vi med olika behandlingsformer försöker bromsa och samtidigt som vi även fäster uppmärksamhet på patientens livskvalitet. Ifall du lider av urineringsbesvär konsulterar vi urologen angående behandling (hyvlingsoperation, kateterbehandling, stentning av urinledaren eller njurbäckenet). I annat fall ges den medicinska behandlingen på cancerpolikliniken och vi följer regelbundet med effekten av behandlingen (laboratorieprover, PSA uppföljning och röntgenundersökningar såsom ultraljud och datortomografi).

Läkemedelsbehandling

Det görs en individuell bedömning för dig angående vilka medicinska behandlingar du har nytta av och vilka möjliga biverkningar behandlingen ger (bedömning av helhetsnyttan). Det som påverkar beslutet är tidigare cancerbehandlingar (operation, strålbehandling samt medicinsk behandling), din nuvarande kondition och övriga grundsjukdomar samt din nuvarande medicinering. Vad gäller nya mediciner gör läkaren en bedömning om det är möjligt för dig att delta i läkemedelsprövning. Vid sidan av hormonell behandling är det möjligt att använda cytostatikabehandling (dosetaxsel, kabatsitaxsel) samt för att stärka skelettet så kallade bisfosfanater (i tablett - eller droppform) och denosumab i injektionsform. Som stöd för dess skelettförstärkande mediciner används D-vitamin och kalk regelbundet. Du får noggrannare information gällande din medicinering på mottagningen av både läkare och sjukskötare. Bekanta dig med det skriftliga materialet och ta kontakt med cancerpolikliniken ifall du har frågor eller upplever att behandlingen orsakar biverkningar.

Strålbehandling

Vid spridd prostatacancer kan man ge yttre strålbehandling t.ex. till lymfkörtelmetastaser eller skelettmastaser. Skelettmastaser kan ge upphov till frakturrisk, de kan även orsaka smärta och värk som kan förvärras vid ansträngning. Prostatacancer kan även växa in mot urinblåsan och ge upphov till blod i urinen och ifall du inte tidigare fått strålbehandling mot bäckenområdet (s.k. lång strålbehandling) kan lokal strålbehandling av urinblåsan vara möjlig. Radioisotopbehandling används även vid behandling av skelettmastaser, denna behandlingsform är tillgänglig på universitetssjukhus. Yttre strålbehandling ges på en strålbehandlingsenhet, varav de närmaste finns på Vasa centralsjukhus och Uleåborg universitetssjukhus. Ifall cancerläkaren bedömer att du har nytta av strålbehandling görs remiss till det sjukhus du själv väljer. Tiden meddelas hem till dig per post. Strålbehandlingsplanen är individuell, behandlingstillfällens mängd och behandlingens längd varierar.

Under strålbehandlingen kan du bo på patienthemmet eller åka dagligen hemifrån, då gers ersättning enligt allmänna färdmedel (tåg, buss, FPA-taxi). Vad gäller transport med egen bil lönar det sig att diskutera med FPA. Ifall du har nedsatt kondition (t.ex. inte kan röra dig självständigt pga. nedsatt funktion i benen) så kan läkaren efter bedömning skriva intyg för taxiresor.

Biverkningar av behandlingar

De vanligaste biverkningarna av den hormonella behandlingen är svettningar/värmevallningar och muskelsvaghet (speciellt i benen, dvs. dina ben blir fortare trötta vid promenader). De kan även ge försämrat minne och ibland påverka humöret. Under behandlingen är det bra att följa med blodtrycket regelbundet i hemmet och ta kontakt med din behandlande enhet ifall du misstänker hjärtbiverkningar (t.ex. avvikande andfåddhet, svullnader, rytmstörningar).

Vid användning av mediciner som förstärker skelettet måste tänder och tandkött vara i gott skick (se särskild bilaga).

Cellgiftbehandling dvs. cytostatika orsakar övergående sänkning av vita blodkroppar, vilket ökar infektionsrisken. Ta kontakt, ifall du har feber (upprepat över 37.5 grader) eller ditt allmäntillstånd snabbt försämras. Blodvärdena sjunker ca 3 dygn efter behandlingen och är låga i 1-2 veckor, ibland längre. Du får instruktioner om hur man behandlar möjliga biverkningar av cytostatikabehandlingen, såsom illamående, förstoppning och diarré. I samband med ett flertal behandlingar används kortison som stödmedicin, vilket kan höja blodsockervärden, irritera slemhinnor i magsäcken och orsaka sömnlöshet.

Stödtjänster

Vi försöker hjälpa dig på alla möjliga sätt så att din planerade behandling kan genomföras. Under behandlingen kan du vid behov sjukskrivas. En del av medicinerna är helt ersättningsgilla (läkare gör ett B-intyg till FPA). Du får skriftligt material om din cancer, dess behandlingar och dina sociala förmåner. Du har möjlighet till stödkontakt hos personalen på psykiatriska polikliniken. Vid behov ordnar vi tid till socialarbetaren. Via cancerföreningen får du information om stödpersoner och stödgruppsträffar.

Kontaktuppgifter

Cancerpolikliniken är öppen måndag till torsdag kl. 8.00–15.30 och fredag kl. 8.00–14.30. Vid behov kan du kontakta sjukskötare, telefonnummer(06)826 4229. Telefontider måndag till fredag kl. 9-11.